

Ko je dne 18. maja za vedno otrpnilo bojevito in plemenito srce slovenskega pisatelja, publicista, novinarja in neuklonljivo naprednega domoljuba

DR. IVANA LAHA

smo se šele vsi zavedeli, da nam je Usoda mnogo prezgodaj ugrabila tega bistro delavnega borca in tvorca, ki bi bil svojemu narodu prav zdaj še tako potreben.

Odložiti je moral svoje pestro in prepričano, v upiranju in žrtvovanju prekaljeno pero, ko se skoraj spet vračajo časi, ki so ga — v borbi za Jugoslavijo — tridesetletnega pognali na barikade slovenske zavesti, slovanske vzajemnosti in narodnega osvobojenja...

Njegovo še neocenjeno čisto književno delo, zrastle iz viteško smelega, bujnega in zato neurejenega doživljanja rodne zemlje in njenih davnih ljudi, iz nekakšnih rodoljubnih prividov romantično vdanega oboževalca, je vsekakor značilen, a vendar neznatnejši delež njegove izredno obilne duhovne zapuščine, iz katere so se zlasti že pred vojno in po njej neusahljivo pretakali plodni sokovi za narodovo rast in čast.

Strogo bodo še kritiki presojali snov in gradnjo njegovih povesti, težko bodo tehtali njegov nemirni, neokrašeni slog, zbirali njegove po neštetih naših revijah in listih raztresene prispevke ter morda zanikovali njih literarno in celo nacionalno pomembnost — toda pred pokojnikovo dobro vero, pred idealno vdanostjo poslanstvu, mladeniško vnemo in zglednim delostrastjem se bodo mogli samo pokloniti.

Pavel Karlin

IVAN LAH V „LJUBLJANSKEM ZVONU“

PAVEL KARLIN

Bibliografsko je dr. Lahovo literarno in publicistično delo sistematično zabeleženo v Šlebingerjevi Slovenski bibliografiji (do leta 1912) in v Katalogu výstavi literárního díla in Bibliografiji pěti československo-jihoslovanských pracovníků-jubilantů: Jana Hudce, J. Zd. Raušara, Frana Govekara, I v a n a L a h a a Božo Lovriće, ki ju je sestavil in izdal Jan Karel Strakatý, Praga 1932, kot dopolnjen ponatis iz Československo-jihoslovanske revije, II. in III. letnik. Z ozirom na obširnost in raznoterost Lahovega pisateljskega udejstvovanja zlasti druga bibliografija seveda ne more biti nepomanjkljiva.

V naslednjem prinašamo uglednemu sotrudniku v spomin popoln seznam njegovih prispevkov »Ljubljanskemu zvonu«, po časovnem redu, v treh predelkih.

LEPOSLOVJE:

Signora Bianca. 1908, str. 174—180, 224—231.

Grob. List iz Marijevega dnevnika. 1909, str. 34—37.

Prijateljica Lelja. 1909, str. 529—34, 598—606, 681—85, 734—39.

Pesem dolenjskih cest. Posvečeno T. K. 1910, str. 646—52.

Romantiki. 1910, str. 354—64, 420—30, 479—89.

Izpoved slepca. 1912, str. 284—88.

Saťô. 1912, str. 664—72.

Primo vere. Emonska noveleta. 1913, str. 115—19.

Roman o gospe Ani in študentu Avreliju. 1914, stran 232—38, 287—90, 330—36, 378—83, 428—37.

Sredozimci. (Pseud. I. E. Rubin.) 1915, str. 301—8.

Velikonočna. Pesem. (Pseud. I. E. Rubin.) 1916, str. 194.

Pesmi Eliške Krasnohorske. Iz duše. Noč nad gorami. Prales. Aforizem. Hodska pesem. Na meji. Vprašanje. Pred pomladjo. Aforizem. Napitnica senc. 1918, str. 657—63.

Iz poezij Viktorja Dyka. Trenutki. V mrtvem zalivu. Zemlja govori. 1918, str. 217—19.

Angelin Hidar. Starokorotanski roman. 1922, str. 145—53, 212—18, 278—86, 343—52, 405—11, 472—79, 435—43, 588—95, 648—59; 716—25.

Primo vere. Odlomek iz romana »Andrijan Boršič«. 1931, str. 285—97.

RAZPRAVE IN ČLANKI:

»Maj«. 1905, str. 367—74.

Češka moderna literatura. 1911, str. 259—62, 315—20, 380—86.

»Živi mrlič«. 1911, str. 614—44.

Otokar Theer. 1918, str. 40—43.

Viktor Dyk. 1918, str. 97—101.

Rod Jurija Klemenčiča. 1918, str. 275—83, 406—12, 490—95.

»Ruch« in »Mladika«. 1918, str. 762—70.

Valentin Vodnik. 1919, str. 49—56.

Pismo na oni svet. Francu Podkrajšku — Harambaši. 1919, str. 62—63.

Prof. Ernest Denis. 1921, str. 97—102, 158—63.

Alois Jirásek. K sedemdesetletnici. 1921, str. 541—49.

Nazori o poklicu slovanstva. Ob sedemdesetletnici Jožefa Holečka. 1923, str. 229—35, 299—304.

Cankar v šoli. 1926, str. 372—79.

Jiří Wolker. 1926, str. 610—18, 692—701, 766—75.

POROČILA:

Ruski klasiki v novi izdaji. 1910, str. 695.

P. N. Miljukov: Obrazy z dějin ruské vzdělanosti. 1910, str. 695—96.

† Lev Nikolajevič Tolstoj. 1910, str. 767—68.

Štiridesetletnica Ottovega založništva v Pragi. 1911, str. 223—24.

Jan Rokyta: Prokop Rybař. Roman české duše. 1913, str. 165—66.

Dr. Gustave Le Bon: Psihologični zakoni razvoja narodov. 1914, str. 102.

F. X. Šalda. 1918, str. 80.

Eliška Krasnohorská. 1918, str. 441—43.

Narodna čitanka. 1918, str. 808.

Resnica nad resničnost. 1918, str. 812—13.

Društvo slovanske vzajemnosti. 1918, str. 813—14.

O slavistiki. 1918, str. 814—16.

Jan Rokyta: Na staroměstském rynku. 1919, str. 61—62.

M. Krleža: Pjesme II. 1919, str. 62.

† Stanko Svetina. (Nepodpisan članek.) 1919, str. 63—64.

ZOIS IN HACQUET

FR. KIDRIČ

Ko je prispel tri in tridesetletni Hacquet 1773 po ukinitvi jezuitskega reda iz Idrije v Ljubljano za licejskega profesorja anatomije, kirurgije in porodništva, je šest in dvajsetletni baron Žiga Zois že užival sloves največjega ljubitelja znanosti in umetnosti v Ljubljani in na Kranjskem.

Več momentov je bilo že od začetka njunih osebnih stikov ugodnih za razvoj prijateljstva: Žigov oče je sebi in svojim potomcem priboril baronstvo, »Bretonca« Hacqueta pa je obdajal nimbus skrivnostnega porekla; Zoisi so veljali za najtežje bogataše na Kranjskem, Hacquet pa je smel ob vsaki priliki računati na pomoč iz neznanega vira, ki je bil po vsej priliki v zvezi s skrivnostjo njegovih roditeljev; oba sta imela odlično vzgojo; oba sta se zanimala za naravoslovje, zlasti tudi za mineralogijo; oba sta z neko strastjo množila svoji knjižnici; obema je bilo lastne nekoliko svobodoumne miselnosti in oba sta se duhovščini, ki ni gojila takih znanstvenih in kulturnih interesov kakor onadva, rajši ogibala nego jo iskala; oba sta dajala prednost samskemu stanu, a vendar ljubila nežni spol in njegovo družbo...

Razvoj dogodkov po 1773 ju je vse bolj zbližal. Zoisa je približno izza 1778/79 usmerjala prerodna vnema, ki ga je napravila za prerodnega aktivista in mecena, Hacquet je začel skoro istočasno posvečati prerodu neko pozornost ter se razvijal tako, da mu je postala slovanska filologija »za fizikalno zgodovino najpriljubljenejši študij«. Okoli 1780/82 sta tvorila menda nekako skupino zase, ker iščeš med člani obnovljene ljubljanske akademije operozov zaman tako Zoisa kakor Hacqueta. Zois si je sicer v osemdesetih letih že dopisoval z raznimi inozemskimi naravoslovci, na primer z dunajskim pro-